

Chương 4: **Kiểm soát hệ thống thông tin kế toán**

Những câu hỏi...

- Làm sao đảm bảo an toàn cho tài sản, cho dữ liệu kế toán?
- Làm sao đảm bảo hợp lý rằng thông tin kế toán được cung cấp trung thực, hợp lý và đáng tin cậy?
- Làm sao đánh giá tính kiểm soát của một phần mềm kế toán và chọn lựa phần mềm kế toán đáp ứng yêu cầu kiểm soát?
- Làm sao đánh giá kiểm soát nội bộ trong điều kiện tin học hoá công tác kế toán?

Mục tiêu chương

- Giới thiệu định nghĩa và các thành phần của KSNB theo COSO
- Công nghệ thông tin và các ảnh hưởng đến kiểm soát Hệ thống thông tin kế toán

Nội dung

- Tổng quan về Kiểm soát nội bộ
- Ảnh hưởng công nghệ thông tin đối với kiểm soát trong môi trường máy tính
- Kiểm soát chung và kiểm soát ứng dụng trong HTTKT

Tổng quan về Kiểm soát nội bộ

Lạm an thừa lỗ

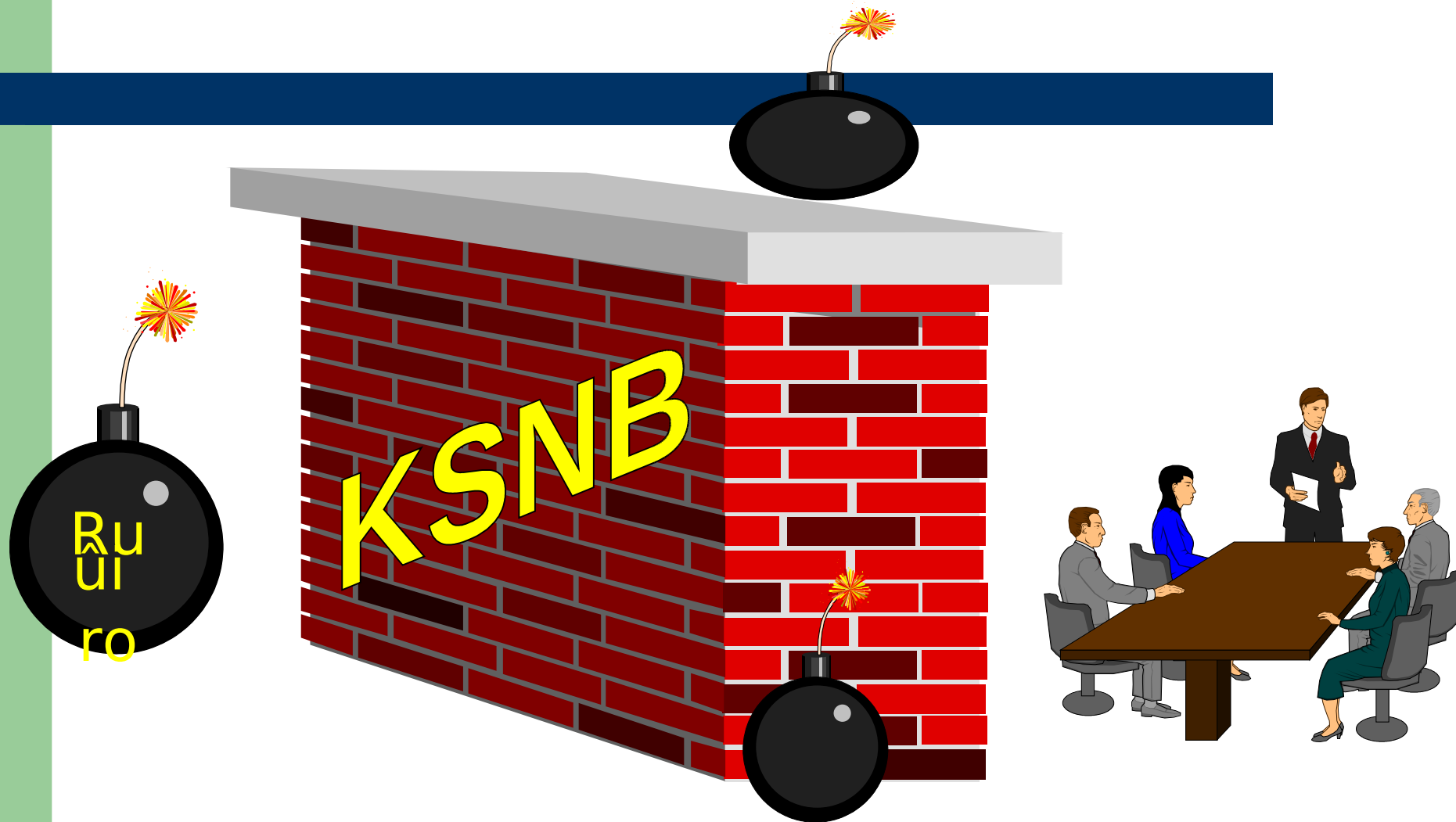
Tài sản bị mất mát

Mục tiêu của doanh nghiệp

BCTC không trung thực

Vi phạm pháp luật

Tổng quan về Kiểm soát nội bộ

Tổng quan về Kiểm soát nội bộ

Báo cáo COSO (1992)

- Định nghĩa KSNB
- Các bộ phận của cấu trúc HTKSNB

COSO là gì ?

- COSO là chữ viết tắt của The Committee of Sponsoring Organizations of Treadway Commission

- Treadway Commission – Hội đồng quốc gia Hoa Kỳ về chống gian lận khi lập BCTC.
- Sponsoring Organizations: bao gồm 5 tổ chức:
 - ❖ Hiệp hội kế toán viên công chứng Mỹ (AICPA)
 - ❖ Hội kế toán Mỹ (American Accounting Association-AAA)
 - ❖ Hiệp hội quản trị viên tài chính (the Financial Executives Institute – FEI)
 - ❖ Hiệp hội kế toán viên quản trị (Institute of Management Accountants – IMA)
 - ❖ Hiệp hội kiểm toán viên nội bộ (the Institute of Internal Auditors – IIA)

Khuôn khổ chung của KSNB

- Định nghĩa KSNB: “KSNB là một quá trình bị chi phối bởi Hội đồng quản trị, nhà quản lý và các nhân viên của đơn vị, được thiết kế để cung cấp một sự đảm bảo hợp lý nhằm đạt được các mục tiêu sau đây:
 - ❖ Sự hữu hiệu và hiệu quả của hoạt động
 - ❖ Sự tin cậy của báo cáo tài chính
 - ❖ Sự tuân thủ các luật lệ và quy định”.

Khuôn khổ chung của KSNB

- Các nội dung cơ bản cần lưu ý
 - ❖ KSNB là 1 quá trình
 - ❖ KSNB chịu sự chi phối, ảnh hưởng bởi con người
 - ❖ Sự đảm bảo hợp lý
 - ❖ Các mục tiêu

Các bộ phận hợp thành KSNB

Đánh giá
rủi ro

Hoạt động
kiểm soát

Môi trường
kiểm soát

Thông tin
và truyền
thông

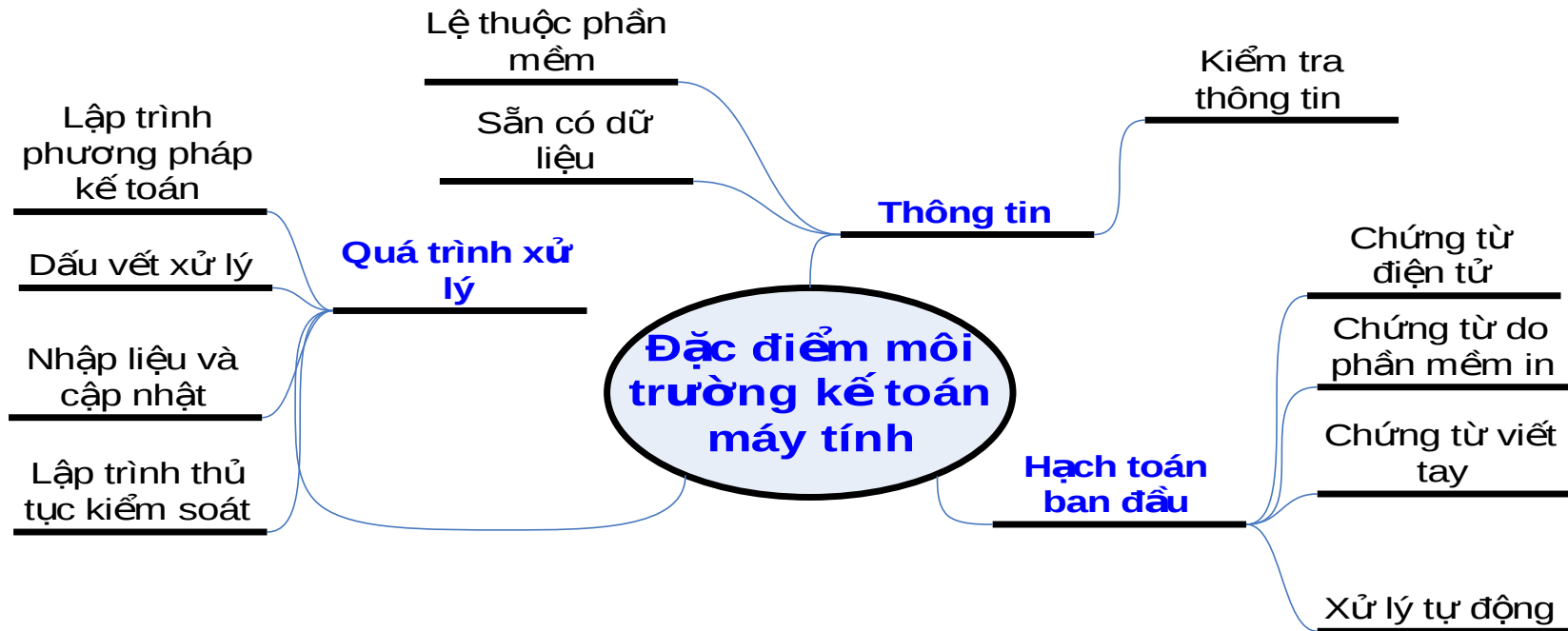
Giám sát

Công nghệ thông tin và KSNB

- Đặc điểm môi trường kế toán máy tính
- Sai sót và gian lận trong môi trường kế toán máy tính
- Rủi ro đối với thông tin kế toán

Đặc điểm môi trường kế toán máy tính

Sai sót và gian lận trong môi trường kế toán máy tính

- Sai sót và gian lận về nhập liệu
- Sai sót và gian lận về xử lý nghiệp vụ
- Sai sót và gian lận về thông tin đầu ra
- Sai sót và gian lận về lưu trữ và bảo mật thông tin

Rủi ro đối với thông tin kế toán

- Phần mềm được lập trình sai
- Phần mềm không phù hợp với chế độ kế toán
- Thông tin kế toán bị mất hay không đúng do lỗi thiết bị, lỗi người dùng
- Thông tin kế toán bị đánh cắp, bị lộ k
mật
- Hệ thống bị phá huỷ

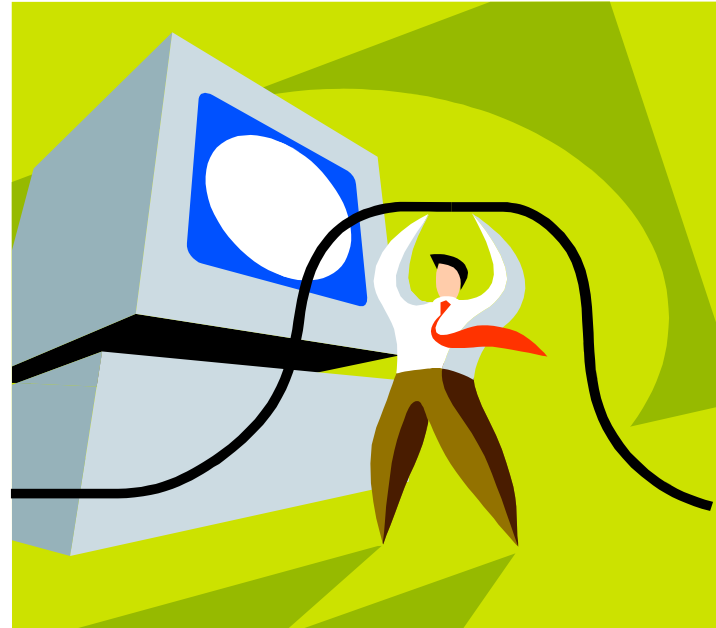
Kiểm soát chung trong HTTKT

- Các hoạt động kiểm soát được thiết kế và thực hiện nhằm đảm bảo môi trường kiểm soát của tổ chức được ổn định, vững mạnh, tăng tính hữu hiệu cho kiểm soát ứng dụng trong môi trường máy tính

Kiểm soát chung trong HTTKT

- Tìm hiểu và đánh giá:
 - Sự hiện hữu của các chính sách, quy định
 - Phổ biến và công bố
 - Sự tuân thủ
 - Các giải pháp kỹ thuật hỗ trợ
 - Tính hữu hiệu
 - Soát xét và cập nhật

Kiểm soát chung trong HTTTKT

- Xác lập kế hoạch an ninh
- Phân chia trách nhiệm giữa các chức năng của hệ thống
- Kiểm soát thâm nhập về mặt vật lý
- Kiểm soát truy cập hệ thống
- Kiểm soát lưu trữ dữ liệu
- Các kế hoạch phục hồi sau thiệt hại
- Bảo vệ máy tính cá nhân máy tính mạng và Kiểm soát Internet
- Dấu vết kiểm toán

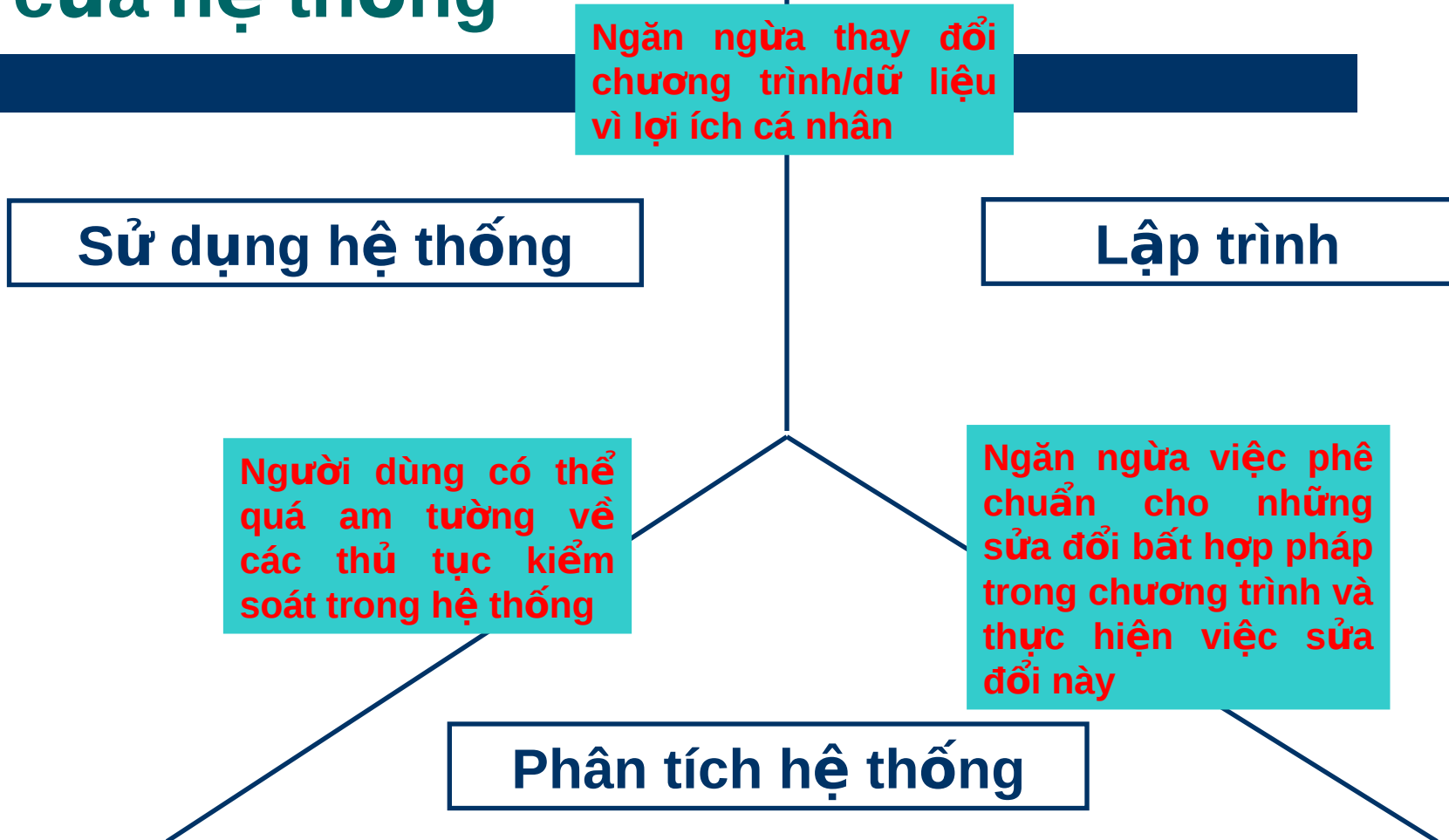

Xác lập kế hoạch an ninh

- Những câu hỏi đặt ra
 - Ai (*who*) cần tiếp cận thông tin gì (*what*)?
 - Khi nào cần (*when*)?
 - Thông tin lưu trữ ở hệ thống nào (*which*)?

Phân chia trách nhiệm giữa các chức năng của hệ thống

Kiểm soát thâm nhập về mặt vật lý

- Mục tiêu: ngăn ngừa những người không có thẩm quyền tiếp cận tài sản
 - Khoá, bảo vệ
 - Thẻ từ
 - Quy định trách nhiệm
 - Thiết bị hỗ trợ

Kiểm soát truy cập

- Mục tiêu: đảm bảo người dùng hợp pháp, tăng cường an ninh cho hệ thống và dữ liệu
- Cho toàn bộ hệ thống: Chính sách, hướng dẫn, giải pháp kỹ thuật
 - Khai báo người dùng
 - Nhận dạng cá nhân
 - Phân quyền truy cập

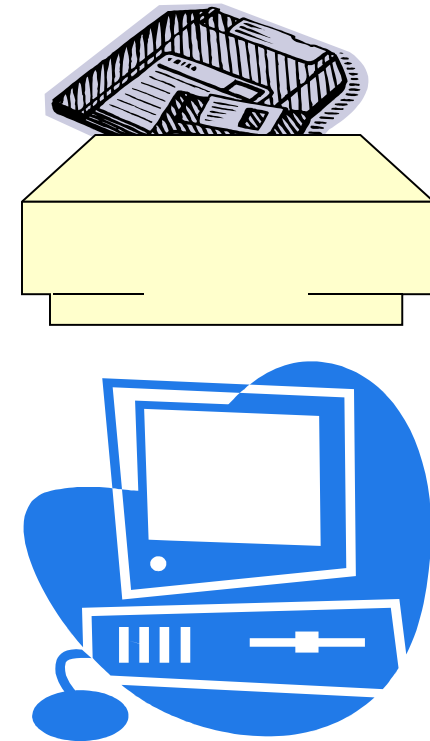
Kiểm soát truy cập

- Bảo mật nhiều lớp
- Trên phần mềm ứng dụng:
 - Chức năng quản lý người dùng
 - Phân quyền truy cập
 - Ví dụ: ...
- Đánh giá kiểm soát truy cập
 - Đánh giá chính sách
 - Đánh giá giải pháp
 - Thử nghiệm phần mềm

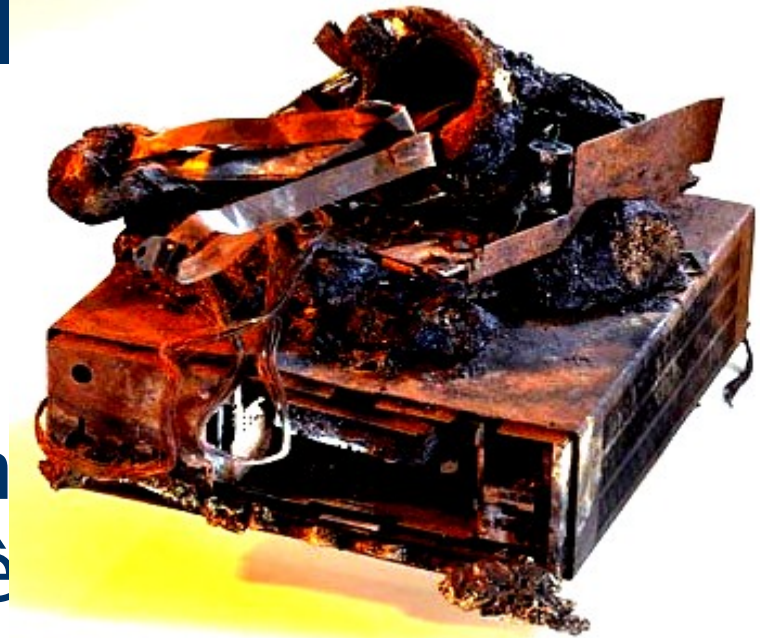
Kiểm soát lưu trữ

- Quy định sao lưu và phục hồi dữ liệu
 - Dữ liệu
 - Phương pháp sao lưu
 - Phương tiện sao lưu
 - Bảo mật
- Giải pháp kỹ thuật
- Tính năng trên phần mềm
- Đánh giá kiểm soát lưu trữ

Kế hoạch phục hồi sau thiệt hại

- Huấn luyện nhân viên
- Quy định trách nhiệm
- Sao lưu toàn bộ hệ thống- phục hồi dữ liệu và chương trình
- Mua bảo hiểm.

Kiểm soát máy tính cá nhân, mạng máy tính, Internet

- Mục tiêu:
 - An ninh cho toàn hệ thống
 - Sự hữu hiệu
 - Tuân thủ luật pháp và các quy định
- Các thủ tục kiểm soát
 - Hạn chế tiếp cận thiết bị
 - Giới hạn truy cập từ xa

Kiểm soát máy tính cá nhân, mạng máy tính, Internet

- Các thủ tục kiểm soát
 - Huấn luyện đầy đủ
 - Sử dụng các **phần mềm** và các **giải pháp bảo mật**.
 - Thông tin thường xuyên và đầy đủ về **an ninh và ý thức bảo vệ an ninh** trong việc sử dụng máy tính và mạng máy tính.
 - Tăng cường các hoạt động **giám sát sử dụng** máy tính.
 - **Mã hoá** dữ liệu

Dấu vết kiểm toán

- Điều chỉnh số liệu kế toán phải lưu lại dấu vết
- Tuân thủ việc sửa sổ theo quy định
- Tự động lưu hành vi truy cập hệ thống, chỉnh sửa dữ liệu
- Báo cáo dấu vết kiểm toán

Báo cáo dấu vết kiểm toán- phần mềm QuickBooks

Larry's Landscaping & Garden Supply - QuickBooks Pro Edition 2003

File Edit View Lists Company Customers Vendors Employees Banking Reports Window Help

Invoice Cust Item MemTx Vend Check Bill Reg Acct Rmnd Find Backup Support

Audit Trail Ask a help question Ask How Do I?

Modify Report... Memorize... Print... Excel... Hide Header Refresh

Date Entered/Last Modified This Fiscal Year-to-date From 10/01/2003 To 12/15/2003

2:56 PM
12/15/03

Larry's Landscaping & Garden Supply
Audit Trail
All Transactions

Trans #	Type	Entered/Last Modified	Last modified by	Name	Memo	Account	Amount
Current Transaction							
▶ 611	Invoice	12/15/2003 14:55:08	Admin	Ecker Design		1200 · Accounts R...	160.00
				Ecker Design	Weekly gard...	4121 · Installation	-70.00
				Ecker Design	Pest control...	4122 · Maintenanc...	-90.00
				State Board of Equ...	Sales Tax - ...	2300 · Sales Tax P...	0.00
Previous Transaction							
611	Invoice	12/15/2003 14:54:38	Admin	Ecker Design		1200 · Accounts R...	157.00
				Ecker Design	Weekly gard...	4100 · Landscapin...	-67.00
				Ecker Design	Pest control...	4100 · Landscapin...	-90.00
				State Board of Equ...	Sales Tax - ...	2300 · Sales Tax P...	0.00
Previous Transaction							
611	Invoice	09/26/2002 02:59:08	Unknown user	Ecker Design		1200 · Accounts R...	123.00
				Ecker Design	Weekly gard...	4100 · Landscapin...	-67.00
				Ecker Design	Pest control...	4100 · Landscapin...	-56.00
				State Board of Equ...	Sales Tax - ...	2300 · Sales Tax P...	0.00

start | de cương lop boi d... | chuong 10 Text - ... | ACsoft - Trung t@... | Larry's Landscapin... | EN | 2:56 PM

Kiểm soát ứng dụng trong HTTKT

- Mục tiêu: Hạn chế gian lận, sai sót trong quá trình nhập liệu, xử lý dữ liệu và cung cấp thông tin.
- Thủ tục kiểm soát:
 - Kiểm soát nhập liệu
 - Kiểm soát quá trình xử lý
 - Kiểm soát thông tin đầu ra

Kiểm soát nhập liệu

- Kiểm soát nguồn dữ liệu
 - Kiểm tra việc đánh số chứng từ
 - Tài liệu- chứng từ luân chuyển
 - Phê duyệt chứng từ
 - *Đánh dấu* chứng từ sau khi ghi số nhập liệu hay xử lý
 - Sử dụng các thiết bị kiểm tra chứng từ trước khi nhập liệu

Kiểm soát nhập liệu

- Kiểm soát quá trình nhập liệu
 - Kiểm tra tuần tự
 - Kiểm tra vùng dữ liệu
 - Kiểm tra dấu (>0 , hoặc <0)
 - Kiểm tra hợp lý
 - Kiểm tra giới hạn
 - Kiểm tra tính có thực

Kiểm soát nhập liệu

bán hàng trả chậm

Chứng từ nghiệp vụ		Khách hàng, nhà cung cấp	
Số chứng từ	BH-0104	Mã số - Tên	D Ngôi Sao
Ngày chứng từ	31/01/2006	Người đại diện	anh Khắc
Ngày ghi sổ	31/01/2006	Địa chỉ	Hà nội, Thanh Xuân, Nguyễn Trãi
Nội dung		bán hàng trả chậm	
Kho hàng	Loại hóa đơn		
Hang	Hóa đơn bán ra		

Bút toán | Hóa đơn

	TK Có	Mã có	Đối tượng có	Số lượng	ĐVT	ĐVTT	Đơn giá	Số tiền	Ghi chú
*	1 5111	B B35	Bút bi Bến Nghé B35	50,0	c	VND	(12.000,00)	(600.000,00)	bán hàng trả chậm

Kiểm tra dấu khi nhập đơn giá

Kế toán 1A
Đơn giá không cho phép âm!
Đóng

0 0,0 0,00

Đã duyệt

Thêm Xóa Lưu Không lưu Ghi sổ Đóng

Kiểm soát nhập liệu

- Kiểm soát quá trình nhập liệu
 - Số tổng kiểm soát
 - Kiểm tra tính đầy đủ
 - Các giá trị mặc định và tạo số tự động
 - Bản ghi nghiệp vụ
 - Thông báo lỗi và hướng dẫn sửa lỗi

Kiểm soát nhập liệu

- Ví dụ:
 - Trình bày các thủ tục kiểm soát nhập liệu cần thiết khi nhập nghiệp vụ thanh toán tiền cho người bán bằng tiền mặt, phần mềm in phiếu Chi

STT	Tên DL nhập	Kiểm soát quá trình nhập liệu					
		Tuần tự	Hợp lý	Đầy đủ	Có thực	Kiểm tra dấu	...

Kiểm soát quá trình xử lý dữ liệu

- Mục tiêu: ngăn chặn, phát hiện và xử lý sai sót trong quá trình chuyển dữ liệu thành thông tin
- Thủ tục:
 - Kiểm tra ràng buộc toàn vẹn dữ liệu
 - Kiểm tra dữ liệu hiện hữu (loại bỏ trường hợp đối tượng không hoạt động tồn tại trong danh mục xử lý)
 - Báo cáo liệt kê các yếu tố bất thường
 - Đối chiếu dữ liệu ngoài hệ thống...

Kiểm soát thông tin đầu ra

- Kiểm soát thông tin đầu ra bao gồm chính sách và các bước thực hiện nhằm đảm bảo sự chính xác của việc xử lý số liệu.
- Xem xét các kết xuất nhằm đảm bảo nội dung thông tin cung cấp và hình thức phù hợp với nhu cầu sử dụng thông tin.
- Đối chiếu giữa kết xuất và dữ liệu nhập thông qua các số tổng kiểm soát nhằm đảm bảo tính chính xác của thông tin.
- Chuyển giao chính xác thông tin đến đúng người sử dụng thông tin.

Kiểm soát thông tin đầu ra

- Đảm bảo an toàn cho các kết xuất và thông tin nhạy cảm của doanh nghiệp.
- Quy định người sử dụng phải có trách nhiệm kiểm tra tính chính xác, đầy đủ và trung thực của thông tin sau khi nhận thông tin, báo cáo.
- Quy định huỷ các dữ liệu, thông tin bí mật sau khi tạo ra kết xuất trên giấy than, trên các bản in thử, các bản nháp, ...

Kiểm soát thông tin đầu ra

- Tăng cường các giải pháp an toàn hệ thống mạng trong trường hợp chuyển giao thông tin trên hệ thống mạng máy tính.

